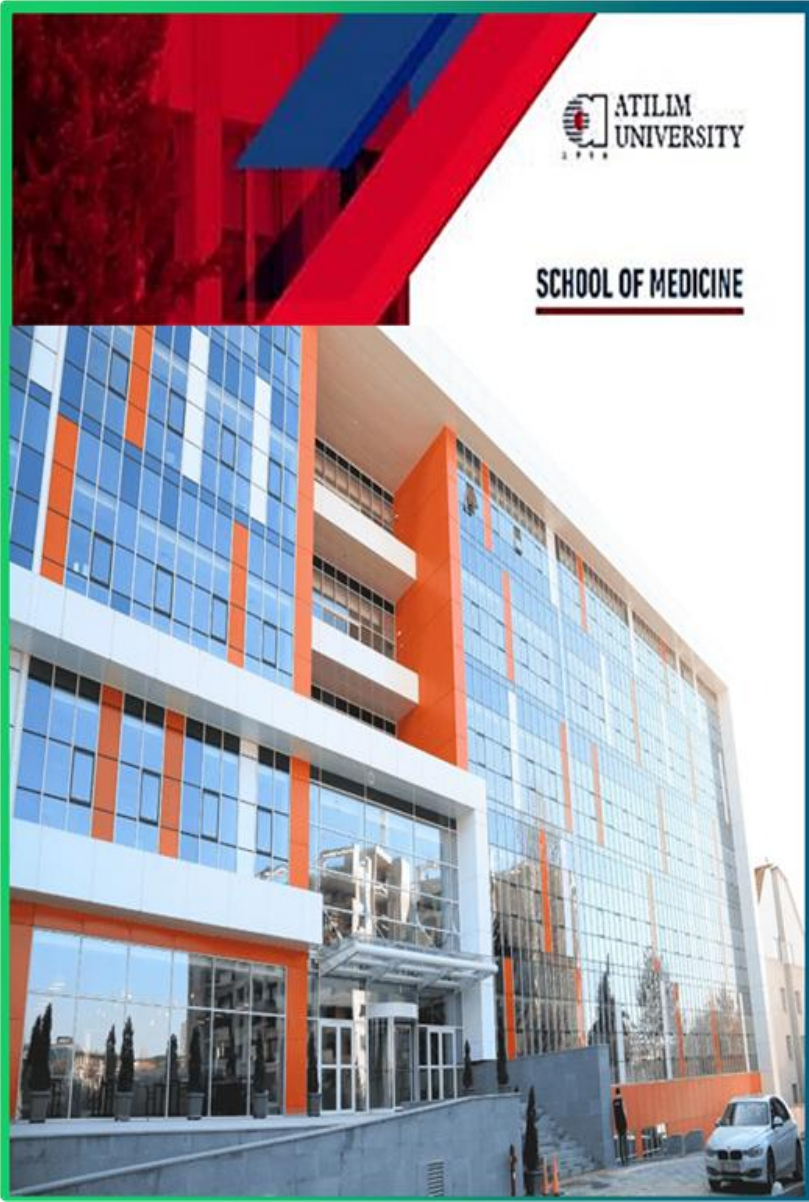

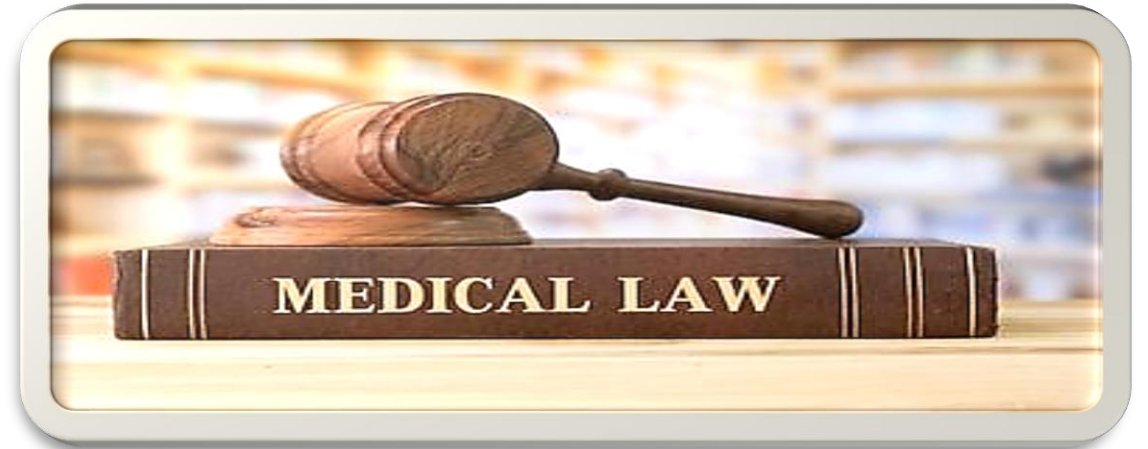

11 Şubat 2026
Ankara - TURKIYE

Güncel Tıp ve Sağlık Hukuku Sorunları

Ahmet SALTİK MD, BA, LLM

*Atılım Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı (Toplum Hekimliği) Uzm.
Hekim, Hukukçu-Sağlık Hukuku Uzm., Siyaset Bilimci
Türk Hukuk Kurumu Onur Kurulu Başkanı*

Güncel Tıp ve Sağlık Hukuku Sorunları

**Yapay zeka, robotik cerrahi,
kişiselleştirilmiş tedaviler ve
KÖK hücre**

GİRİŞ

- Tıp bilimi, teknolojik gelişmelerin en yoğun duyumsandığı alanlardan biridir.
- Yapay zekâ (YZ, AI), robotik cerrahi, tele tıp, kişiselleştirilmiş sağıaltımlar (*tedaviler*) ve **kök hücre** araştırmaları.... sağılık hizmetlerinin niteliğini dönüştürmektedir.
- Ancak bu hızlı dönüşüm birlikte **hukuksal ve etik** sorunları da getirmektedir.

Bu sunumun amacı :

- *Güncel ulusal ve uluslararası yazın (literatür) ışığında,*
- ***Tıp ve sağlık hukukunun kesişimindeki (arakesitindeki) sorunları***
çok disiplinli bir bakışla tartışmaktır.

Geleneksel Tiptan Tekno-Tıbbıya Geçiş ve Hukuksal Anomi

- **Paternalizmden Hasta Özerkliğine**
Hipokrat'tan *Biyotıp Sözleşmesi*'ne (5013 s. yasa, 2004)
evrilen süreçte hekim-hasta ilişkisinin değişen doğası
- **Hukuksal boşluk** (*Anomi - Kurationsızlık*) *sorunu*
Hukuksal ve etik sorunların artan ve büyüyen önemi

Teknolojik hızın, yasama hızını çok geride bırakması sonucu ortaya çıkan ***gri alanlar***;
pozitif hukuk anlayışının bıraktığı boşluklar ve kısıtlar

Geleneksel Tiptan Tekno-Tıbbı Geçiş ve Hukuksal Anomi

- Hukukun uyum gereksinimi:
Yeni riskler, sorumluluk rejimleri, **etik** tartışmalar
- **Halk Sağlığı ve Bireysel Haklar Dengesi**
Epidemiyolojik pencereden

Toplum sağlığının korunması ile
anayasal hakların çatışma noktaları

- **Tıpta teknolojik dönüşüm:** Yapay zeka (YZ, AI), robotik cerrahi, uzaktan tıp (*tele tıp*), kişiselleştirilmiş sağaltımlar (*tedaviler*)

Uzaktan Tıp (*Tele tıp*)

- Küresel salgın (Pandemi) sonrası yaygınlaşma
- **Hukuksal sorunlar:**
 - Yetki alanı; hangi ülkenin hukuku uygulanır?
 - Hasta-hekim ilişkisinde **güven** ve **aydınlatılmış onam**
 - Türkiye’de Sağlık Bakanlığı’nın düzenlemeleri
- **Küresel salgın (*Pandemi*) sonrası yaygınlaşma**
- COVID-19 ile uzaktan tıp kullanımının hızla artışı

Uzaktan Tıp'ın (Tele Tıp) Avantaj ve Riskleri

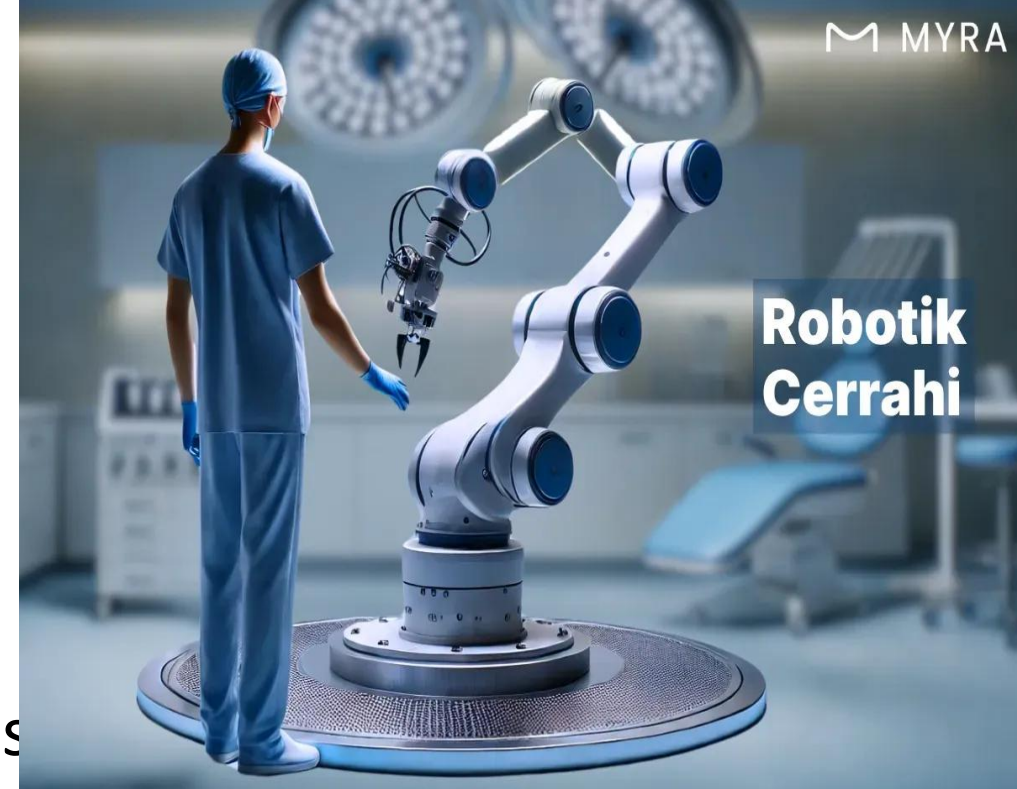
Avantaj	<i>Risk</i>
Erişim kolaylığı	<i>Veri güvenliği</i>
Maliyet düşüşü	<i>Yanlış tanı olasılığı</i>
Kırsal bölgelerde hizmet	<i>Yetki karmaşası</i>

YAPAY ZEKA (YZ, AI) ve ROBOTİK CERRAHİ

- ***Sorumluluğun Algoritmik Dağılımı***
- **Klinik Uygulamalar**
- **Tanı destek sistemleri:**
Radyoloji ve patolojide görüntü analizi
- **Risk analizi:**
Epidemiyolojik modellemeler, bulaşıcı hastalık öngörülleri
- **Sağaltım (*Tedavi*) planlama:**
Onkolojide kişiselleştirilmiş sağaltım protokolleri

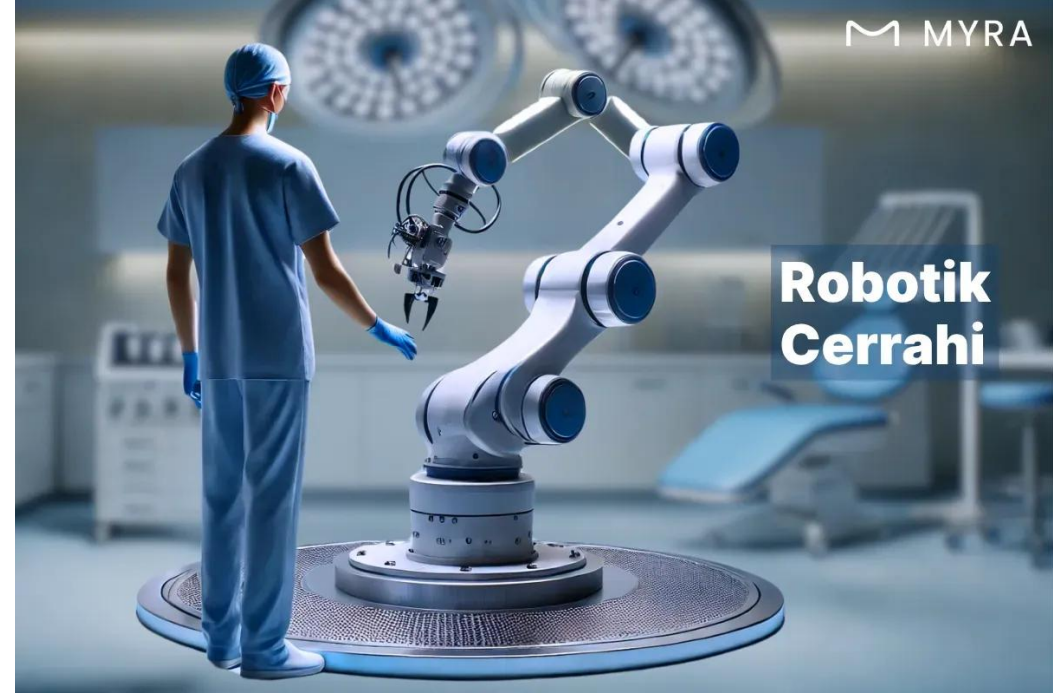
YAPAY ZEKA (AI) ve ROBOTİK CERRAHİ

- Tıbbi Karar Destek Sistemleri ve Kusur Analizi
- Yapay zekanın hatalı tanısında "***Tıbbi Malpraktis***" kime rücu eder?
- Yazılımcı mı, hastane mi, yoksa YZ'nin önerisini uygulayan hekim mi?
- ***Kara Kutu sorunu:***
YZ'nin karar verme sürecinin saydam olmaması durumunda
Aydınlatılmış Onamın olanaksızlığı.

Yapay Zekâ (YZ, AI) ve Tıpta Kullanımı

- **Klinik karar destek sistemleri:**
Tanı, görüntüleme, risk analizi
- **Hukuksal sorunlar:**
 - Kusur ve sorumluluk :
Hekim mi, yazılım geliştirici mi, kurum mu?
 - Veri güvenliği ve KVKK
(*Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*)
(*GDPR : General Data Protection Regulation*)
- **Etik:** Algoritmik önyargılar, saydamlık,
kara kutu sorunları.. (*bir sistemin girdiyi-veriyi alıp bir çıktı -tanı, tedavi önerisi vb.- üretirken, ardalanda bu sonuca nasıl ve hangi mantıkla ulaştığının insan tarafından anlaşılamaması*)

Yapay Zekâ Kullanım Alanları ve Hukuksal Riskler

Kullanım Alanı	Örnekler	Hukuksal Risk
Görüntüleme	Radyolojide YZ	Yanlış tanı → malpraktis
Cerrahi planlama	Robot destekli cerrahi	Teknik arıza → sorumluluk belirsizliği
Uzaktan tıp	Chatbot triage Hastanın yakınmalarını dinleyerek durumun acilliğini değerlendirir ve gerekirse acil servise veya ilgili dal doktoruna yönlendirme	Veri gizliliğinin çiğnemi (<i>ihlali</i>)

Robotik Cerrahi, Kusur ve *Hekimin Özen Borcu*

- **Da Vinci** vb. sistemlerde cerrahın uzaktan müdahalesi:
Tıbbi Standart'ın yeniden tanımlanması.
- Yazılım güncellemeleri ve teknik arızalarda
Üreticinin Sorumluluğu vs İstihdam Edenin Sorumluluğu

Robotik Cerrahi ve Kusur

- **Avantajlar:** En az invazif, yüksek duyarlık, kısa iyileşme süresi
- **Sorunlar:**
 - **Robot arızası** → Hekimin özen borcu mu, üretici kusuru mu?
 - Türkiye'de ve ABD'de malpraktis davaları örnekleri.
- **Kusur Paylaşımı Modeli**
 - Hekim → özen borcu
 - Hastane → organizasyon kusuru
 - Üretici → ürün sorumluluğu

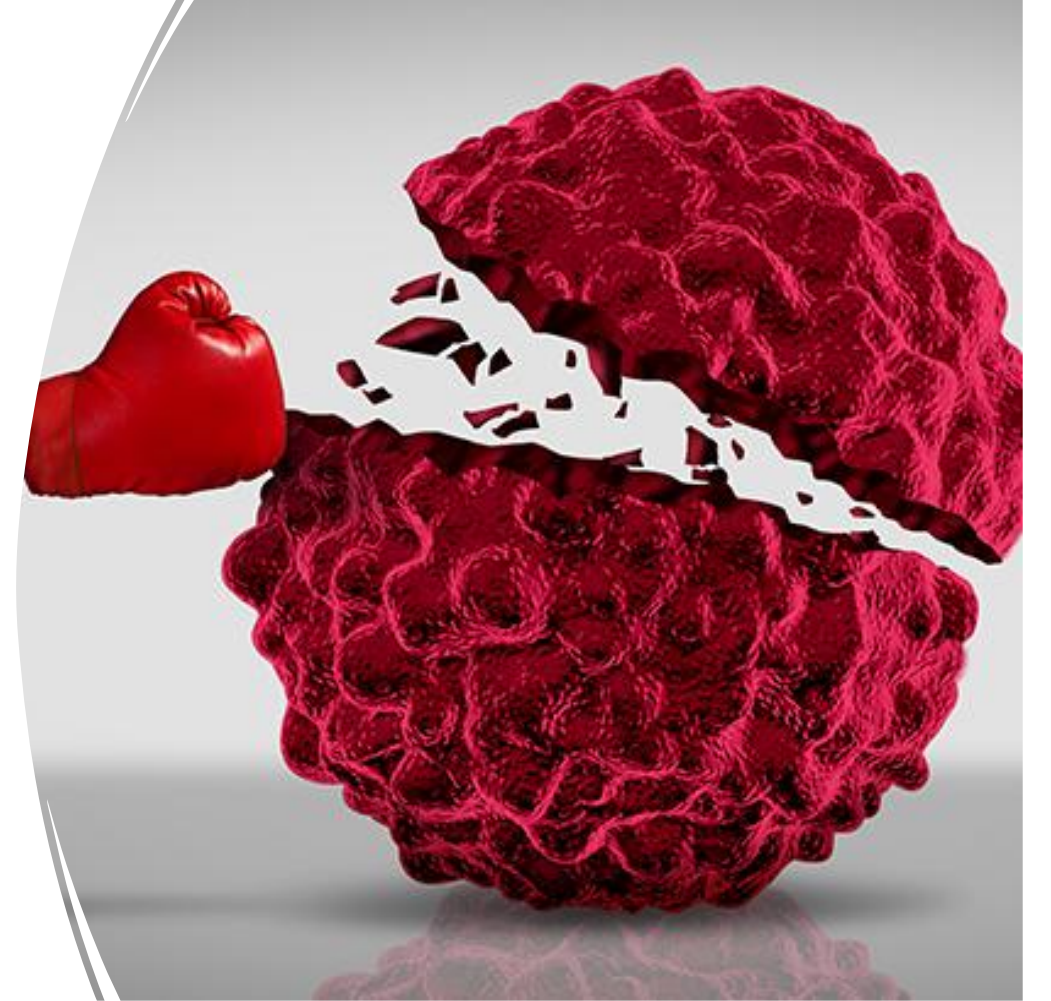

Kişiselleştirilmiş Sağaltımlar

- Genetik veriye dayalı tedaviler
- Onkolojide hedefe yönelik ilaçlar,
- ~~Farmakogenetik uygulamalar~~

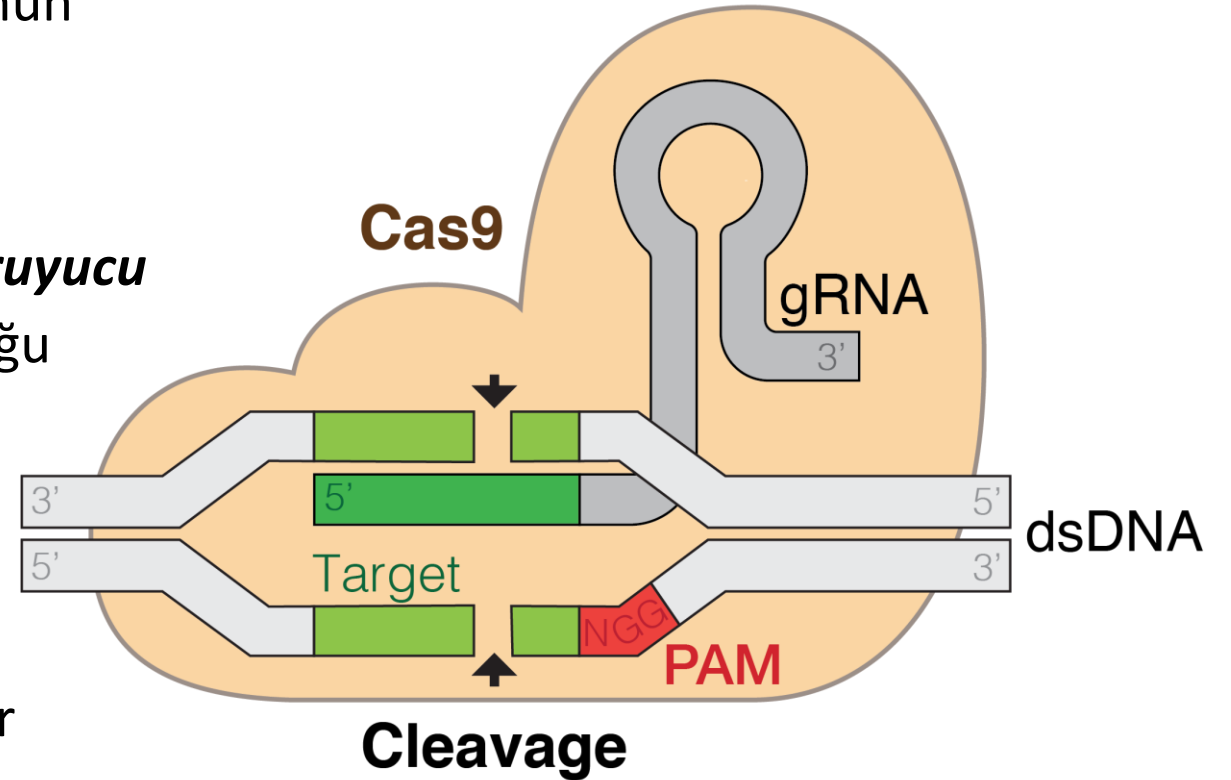
Sorunlar

- Genetik verilerin korunması
- Sigorta şirketlerinin kötüye kullanımı
- Eşitlik ve erişim hakkı

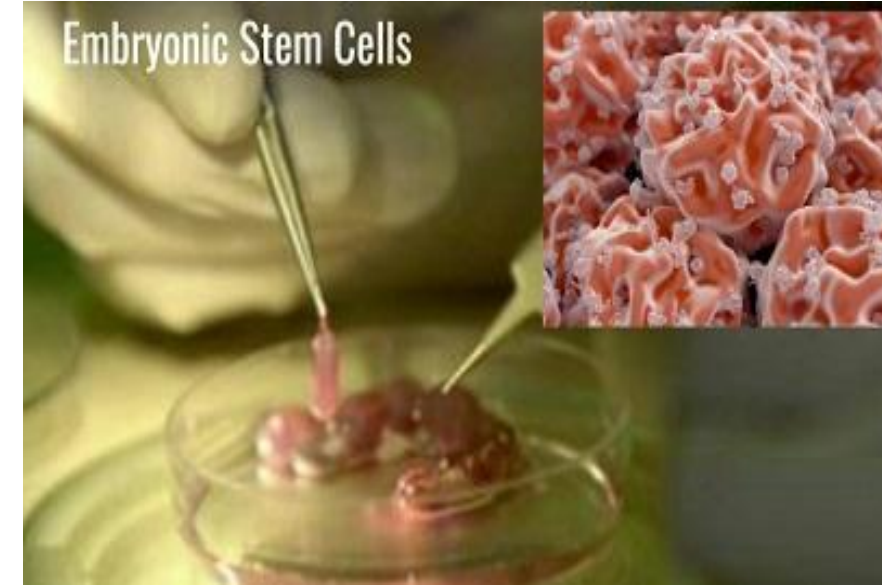
GENETİK GELİŞMELER ve CRISPR - CAS9

- **Tasarım Bebekler ve Öjeni Riski**
- **Genom Düzenleme ve İnsan Hakları**
- Eşey hücresi (*Germline*) müdahaleleri:
Gelecek kuşakların onamı alınmadan gen havuzunun değiştirilmesinin hukuksal ve etik sınırları
- **Biyotıp Sözleşmesi md. 13:**
İnsan genomuna yapılacak müdahalelerin salt **koruyucu** veya **sağaltıcı** (*terapötik*) amaçlı olması zorunluluğu
- **Genetik Ayrımcılık**
- Genetik verilerin sigorta şirketleri ve işverenler tarafından kullanılması:
Genetik Determinizm'in yaratacağı yeni alt sınıflar

EMBRYONİK KÖK HÜCRE SAĞALTIMI ve İNSAN KLONLAMA

- Bilimsel gelişmeler çok hızlı!
- Yenileyici tıp (*Rejeneratif tıp*), organ aktarımı seçeneği
- Etik ve Hukuksal Sorunlar
- **Embriyonun Hukuksal konumu**
Eşya mı, kişi mi, yoksa *sui generis* bir varlık mı?
Yaşam hakkı tartışmaları
(Anayasa Mahkemesi ve AİHM bakışı)
- Uluslararası farklılıklar (ABD, AB, Türkiye).
- **Sağaltım (*Tedavi*) vs. Üreme Amaçlı Klonlama**
İnsan onuru kavramının uluslararası hukuktaki mutlaklığı ve **klonlama yasakları**

Ülke	Durum
ABD	Federal düzeyde sınırlı, eyalet farklılıkları var
AB	Çeşitli kısıtlamalar, Etik Kurullar
Türkiye	<i>Araştırma izinleri, klinik uygulama sınırlı</i>

Ülkelerarası

Kök Hücre

Düzenlemeleri

17

11.02.2026

AYDINLATILMIŞ ONAMDA YENİ KRİZ

- (1219 s. Yasa m. 70, Biyotıp Sözleşmesi, Hasta Hakları Yönet. vd.)

"ACİL SERVİS" ve "DİJİTAL ONAM"

- **Acil Tıpta Onamın Sınırları**

Bilinci kapalı hastada *Varsayılan Rıza* ve yakınlarının veto hakkı.

- **Dijital Onam Formları:** iPad üzerinden alınan hızlı imzaların

Aydınlatma yükümlülüğünü karşılayıp karşılamadığı

(Yargıtay'ın şekilci yaklaşımı vs. esastan inceleme).

SAĞLIK EKONOMİSİ ve ARTAN GİDERLERİN HUKUKSAL YANSIMASI

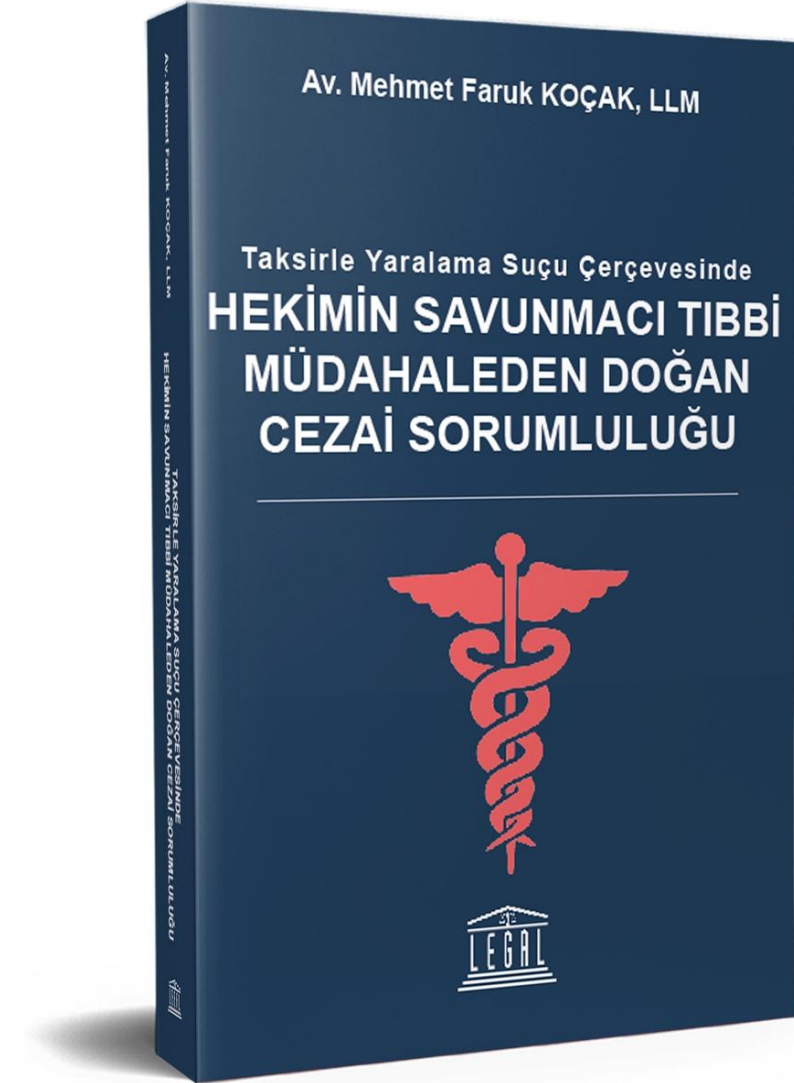
- **Akılcı İlaç ve Sağaltım (Tedavi) Hakkı**
Devletin, *parasal / akçalı olanaksızlık* gerekçesiyle pahalı kişisel (onkolojik / ender) ilaçları geri ödeme kapsamı dışında tutmasının **Yaşam Hakkı** ile çelişkisi.
- **Anayasa Mahkemesi (AYM) yorumuyla,**
65. maddeyi bir *kaçış maddesi* olmaktan çıkardı.
(Özellikle E.2010/80, K.2011/178 sayılı karar)
Devletin ekonomik gücü, bir sınır olsa da bu sınırın *sağlık hakkının özüne dokunacak* veya **yaşam hakkını ihlal edecek** boyuta ulaşamayacağını vurguladı.

Savunmacı Tıp

(Çekinik Hekimlik)

- Dolayısıyla, sağlık hizmetlerindeki kesintiler veya kısıtlamalar *ekonomik kriz* veya *kaynak yokluğu* gerekçesiyle **sınırsızca** yapılamaz.
- **Savunmacı Tıp (Çekinik Hekimlik)**
Artan giderim (*tazminat*) ve ceza yaptırımları (TCK m.53) korkusunun yarattığı *gereksiz tetkik* bedeli ve halk sağlığı üzerindeki olumsuz etkisi..

POTANSİYEL SAĞLIK TEHDİTLERİ ve OLAĞANÜSTÜ DURUM (OHAL) HUKUKU

- **Yeni Pandemiler ve Zorunlu Aşı**

Anayasa m.17 ve 19 ışığında *Beden Bütünlüğüne Müdahale* ve ***Halk / Toplum Sağlığı*** önceliği

AY m.12 ile temel hak ve özgürlüklerin kötüye kullanılmaması :

“Temel hak ve özgürlükler, kişinin topluma, ailesine ve başka kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da içerir.”

- **Biyoterörizm & Uluslararası Sağlık Tüzüğü
(IHR – International Health Regulation)**

- Dünya Sağlık Örgütü’nün (DSÖ) egemen üye devletler üzerindeki yetkisinin sınırları; ***Jus cogens*** öğretisi (doktrini)

- ANAYASA m. 119 : Cumhurbaşkanı... **doğal afet veya**

tehlikeli salgın hastalıklar ... hallerinde, olağanüstü hal ilan edebilir.

TÜRKİYE'deki ÖZEL SORUNLAR..

663 s. KHK, 1 s. CBK ve SONRASI

- **Yabancı Hekim** çalıştırma: 1219 s. yasa md.1'de değişiklik..
(663 Sayılı KHK m.52 ile)
Denklik ve etik denetim sorunları (TTB üyeliği ve disiplin yetkisi tartışması).
- **Sağlıkta Şiddet Yasası: Beyaz kod** ve hukuksal korumanın etkinliği.
- **Malpraktis Yasası** (2022 değişikliği)
- **Sağlık Bakanlığı Mesleki Sorumluluk Kurulu**'nun yapısı
ve hekimin yargılanma usulündeki yeni zırhın etik sonuçları.
- 3359 s. yasa ek md. 18 ile yeni malpraktis rejimi
- 1 s. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (CBBK) ile Sağlık Bakanlığı
yapılanması ve görevlerinde düzenleme (m. 352-384...)

GELECEK TASARIMI (PROJEKSİYONU)

- TRANS-HÜMANİZM
ve HUKUK

- ***Siborglaşan insan...***

Protezlerin ve implantların *kişilik hakları* kapsamına alınması.

- **Yaşamın sonu:** Ötenazi, destekli özekiyım (*intihar*) ve ***onurlu ölme hakkı***nın Türk Ceza Yasası karşısındaki durumu.

Örnek Yargı Kararları (İçtihatlar..)

- **Türkiye:** Malpraktis davalarında *hekimin özen borcu*
- **ABD:** Robotik cerrahi hatalarında üretici firma sorumluluğu
- **AİHM Kararları:** Hasta hakları, yaşam hakkı, özel yaşamın gizliliği
- *Glass v. UK* (bilgilendirilmiş onam) (**v: versus**)
- *Vo v. France* (embriyo statüsü)
- *Pretty v. UK* (yaşam hakkı ve ötenazi)
- *Arskaya v. Ukraine:* Tıbbi müdahaleye **rıza** ve bilgilendirilmiş onam üzerine
- *Lopes de Sousa Fernandes v. Portugal:*
Devletin sağlık hizmetlerindeki pozitif yükümlülükleri hakkında

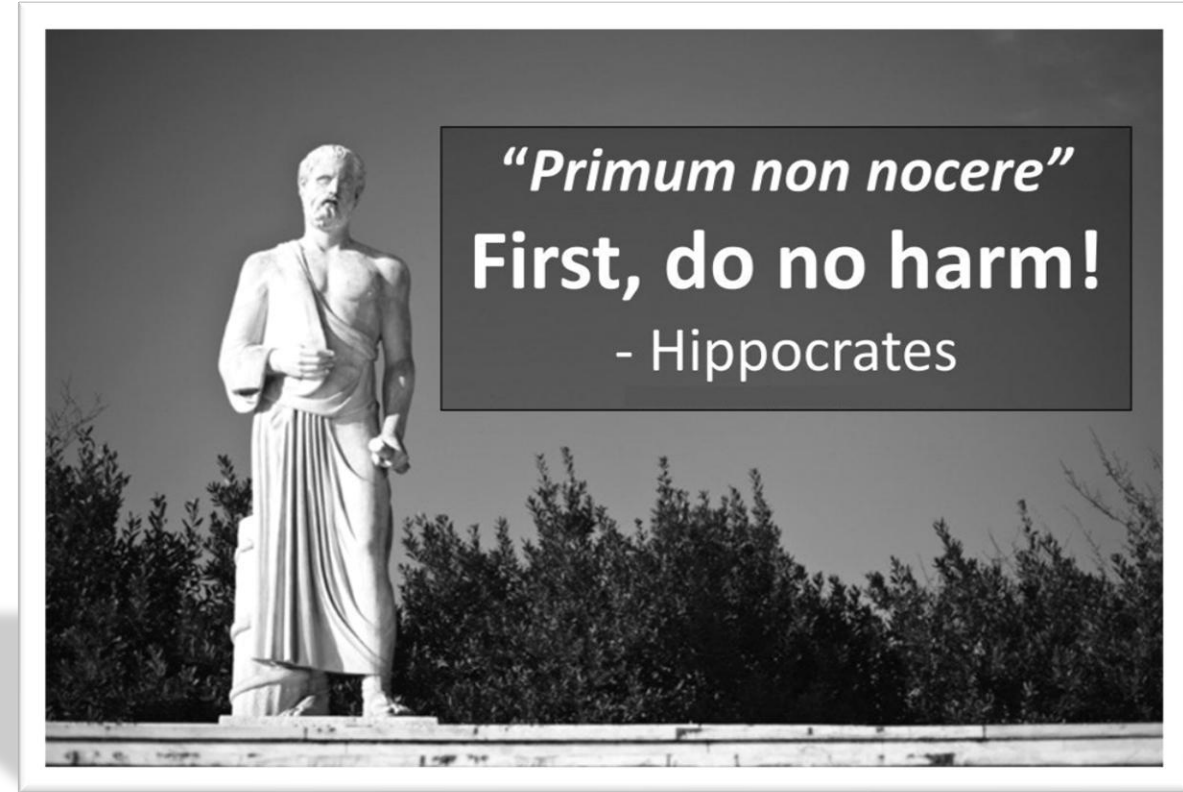
Kusur Paylaşımı Modeli

- **Hekim** →
özen borcu
- **Sağlık kurumu** →
organizasyon kusuru
- **Üretici** →
ürün sorumluluğu

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME : *HEKİMİN YENİ ROLÜ...*

- Hekim salt bir tıp uygulayıcısı değil, aynı zamanda bir *Hukuk Uygulayıcısı* ve *Etik koruyucu*dur.
- "**Primum Non Nocere!**" (**Önce Zarar Verme!**) ilkesinin dijital ve genetik çağda yeniden yorumlanması.
- Bu sunum, tıp ve hukuk disiplinlerinin kesişiminde ortaya çıkan güncel sorunları tartışmayı amaçlamıştır.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME : *HEKİMİN YENİ ROLÜ...*

- *Yapay zekâ, robotik cerrahi, uzaktan tıp, kişiselleştirilmiş sağaltımlar (tedaviler) ve kök hücre araştırmaları*

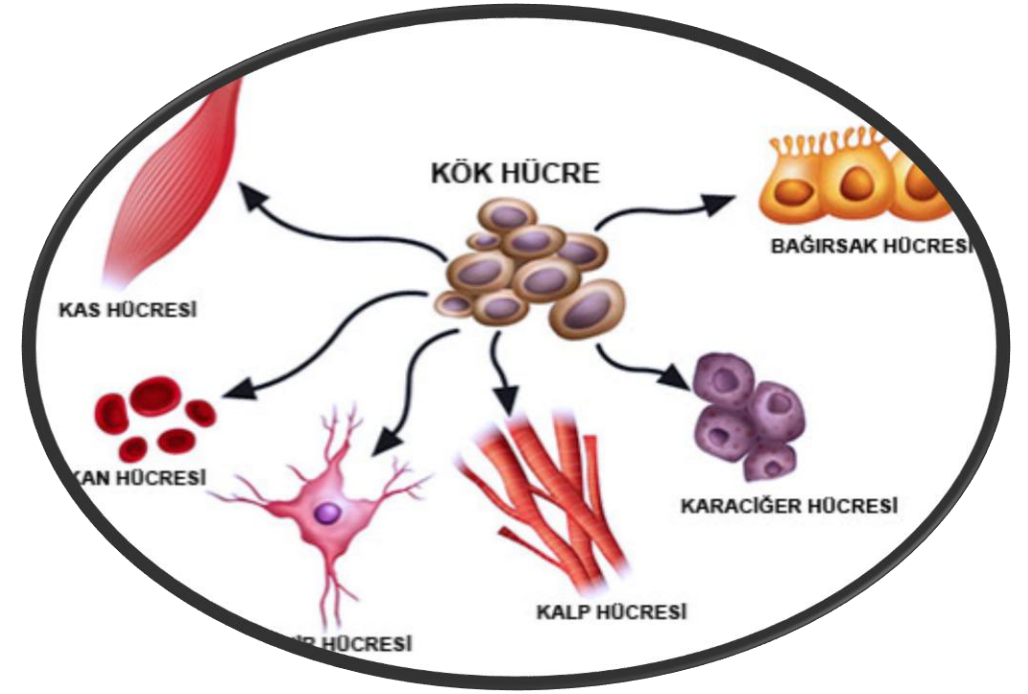
Bilimsel – teknolojik gelişmeler hem **sağlık hizmetlerinde devrim** yaratmakta hem de hukuk sistemlerini zorlamaktadır.

- Tıpta teknolojik dönüşümün **tıp ve sağlık hukukuna** yansımaları
- Çok disiplinli (*Multidisipliner*) yaklaşım gereksinimi çok nettir

Çözüm...

- **Çok disiplinli işbirliği, sürekli ve hızla güncellenen hukuksal mevzuat..**
- Teknoloji → fırsat + risk
- Hukuk → hızlı uyum (*adaptasyon*) gereksinimi
- **Öneriler**
 - Çok disiplinli etik kurullar
 - Uluslararası uyum
 - Sürekli eğitim ve mevzuat güncellemesi

Kaynaklar-1

- **Saltık, A.** *Embriyonik Kök Hücre Uygulaması Hakkında Uzman Görüşü, Danıştay 10. Daire Başkanlığına sunulmak üzere, Ankara, 2024*
- *Charter of Fundamental Rights of the European Union.*
- *Beginning Medical Law. C. Carr, 1st published 2015 by Routledge, NY, ISBN: 978-1-138-01301-8 (hbk)*
- *Medical Ethics and Law, A curriculum for the 21st Century. D. Wilkinson, J. Herring, J. Savulescu, 3rd Ed., 2019, eBook ISBN: 9780702075971, Paperback ISBN: 9780702075964*
- *Medical Law: A Very Short Introduction. Charles Foster. 1st ed. 2013 by Oxford Univ. ISBN-13: 978-0199660445*
- *WMA Declaration on the Relation of Law & Ethics / medical Ethics Manual - 2015*
- *Tıp ve Sağlık Hukuku El Kitabı. Prof.Dr.Hakan Hakeri. 6. Bs. 2024, Seçkin Yay. Ankara.*
- *Hekimin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu. Kerem İlgün, 2. Bs. 2023, Seçkin Yay. Ankara.*
- *Sağlık Hukuku. Prof.Dr. Gürsel Öngören. 2. Baskı, Ekim 2025, Aristo Yayınevi*
- *Karakul, S. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Sağlık Hakkı, Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016.*
- *Diri, F. Yapay Zekâ Teknolojisi ve Sağlık Hukuku, Bilişim Hukuku Dergisi, 2024.*
- *Büyükkaya, B. Sağlık Hizmetlerinde Yapay Zekâ, Sakarya Üniversitesi, 2024.*
- *Şişli, Z. & Kızıl, M. Yapay Zekâ Alanında Hukuki Gelişmeler, Medical Technologies Congress, 2024.*
- *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Robotik Cerrahi Müdahalelerden Doğan Hukuki Sorumluluk, 2023.*
- *Kule, F. Robotik Cerrahi ve Otonom Tıbbi Sistemlerde Hukuki Sorumluluk, 2025.*

Kaynaklar-2..

- Erdoğan, A.K. Robotik Cerrahi Müdahalelerden Doğan Hukuki Sorumluluk, Akdeniz Üniversitesi, 2022.
- Aslan, K. Uzaktan Sağlık Hizmetlerinin Sunumu Hak. Hukuki Değerlendirmeler, 2024.
- Çavdar, P. Türk Hukuku ve AB Direktifleri Işığında Tele-Tıp, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2022.
- Alagüney, A.H. Teletıp Uygulamalarına Hukuki Çerçeveden Bakış, 2023.
- Ufuk Avrupa Programı, Kişiselleştirilmiş Tıp Yaklaşımının Etik, Yasal ve Sosyal Boyutu, 2024.
- Maxi Sağlık, Kişiselleştirilmiş Tıp Nedir? 2025.
- Görgülü, Ü. Fikhî Perspektiften Embriyonik Kök Hücre Araştırmaları, 2018.
- Karakaya, A. Kök Hücre Çalışmaları ve Etik, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniv. 2013.
- Örnek Büken, N. Embriyonik Kök Hücre Araştırmaları Konusunda Türkiye’de Durum, HÜ Biyoetik Merkezi.
- HUDOC (**HU**man Rights **DOC**umentation), ECtHR Case Law Database, 2026.
- Diri, F. (2024). Yapay Zekâ ve Sağlık Hukuku.
- Kule, F. (2025). Robotik Cerrahi ve Hukuki Sorumluluk.
- Çavdar, P. (2022). Telemedicine ve AB Direktifleri.
- Görgülü, Ü. (2018). Embriyonik Kök Hücre Araştırmaları.
- WHO (Dünya Sağlık Örgütü) - Global Health Ethics
- The Journal of Law, Medicine & Ethics (JLME)
- European Journal of Health Law
- American Journal of Law & Medicine
- The Lancet (Health Policy & Law Sections)

*“Laws are like cobwebs,
which may catch small
flies, but let wasps and
hornets break through.”*

Jonathan Swift

1667–1745

Katılımınız için teşekkür ederim..